

Broj 111. travanj, 2016.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

USKRSNA ČESTITKA

Uskršnuće nije dio bajke jedne bajke kako ga mnogi žele predstaviti nego je dio jedne velike stvarnosti. Sami sveti Petar u svome govoru u Jeruzalemu jasno kaže da onaj Isus koji je bio mučen i razapet, da taj Isus i uskrsnu. Uskršnuće Isusovo je stvarnost kao i njegova smrt na križu.

Zato trebamo i mi biti svjesni da će ovaj naš život sa svim svojim nedaćama i strahovima, patnjama i križevima dobiti svoju satisfakciju u posljednji dan. Od nas se očekuje vjera a sve drugo jer Isus već učinio. Zato, dragi vjernici, dragi naši kotorvarošani koji ne uspijete doći u rodni kraj i vi koji niste to u mogućnosti učiniti, želimo vam svima sretan i blagoslovljen Uskrs, blagdan vjere i nade i potpunoga izvršenje Božjega Milosrđa i ljubavi na nama ljudima.

Zato se trebamo radovati jer **Isus je uskrsnuo, aleluja, aleluja.**

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić,
Luca Koroman, fra Anto
Šimunović, fra Petar Karajica,
fra Marko Bandalo, fra Stipo
Karajica, fra Stipo Marčinković

Glavni urednik:
Fra Anto Šimunović

Tehnička obrada:
Viktorija Barišić

Tiraž: 500 primjeraka
Tiska: "ART Print" Banja Luka
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan

Maškare u Župi

Kao i svake i ove godine u župi Kotor Varoš poklade su obilježene kako i dolikuje - tradicionalnim maškarama.

Grupu maškara na čelu sa fra Antom ove godine ugostili su župljani Vrbanjaca, Šibova, Čepka, Slatine.

U utorak je pokladna zabava priređena u župnoj kući, u organizaciji župe Kotor Varoš. Uz glazbu i veselje, pedesetak nazočnih na zabavi nasmijavale su maškare, a najzanimljivije su bile – i ovaj put – dječje.

Odavno se u župnoj kući nije okupio tako veliki broj župljana. Čovjek ne može a da se ne prisjeti, bar mi stariji, nekadašnjih maškara u našem kraju. Nažalost sada nas je

tako malo ali ovakva događanja zbilja vesele jer tradicija mora ostati tradicija. Pokladni dani završavaju u utorak uoči Čiste Srijede (Pepelnice).

Viki

Pepelnica

Pepelnicom ili Čistom srijedom započinje četrdeset dnevna priprava za Uskrs – korizma.

Na Pepelnice, svećenik posipa kršćane pepelom uz riječi: 'Spomeni se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti (*latinski: Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris*) ili "Obratite se i vjerujte Evanđelju!" Inače, pepeo je simbol pokore i poziv je kršćanima da razviju duh poniznosti i žrtve, a također podsjeća da je Bog velikodušan i milosrdan onima koji mu se obraćaju pokorna srca. Pepeo se blagoslivlja svetom vodom i kadi tamjanom.

Na čistu srijedu je i zapovjedni post i nemrs. Mi smo imali sv. mise po uobičajenom nedjeljnom rasporedu (Zabrđe u 9.30, Kotor Varoš u 11.00 i Vrbanjci 13.00), pa smo pepeljanjem i svetom misom započeli korizmu.

Neka nam korizma uistinu bude pomoć u našem rastu u vjeri.

Fra Anto Šimunović

Cvjetnica

Spomenom na Kristov svečani ulazak u Jeruzalem i izvješćem o njegovoj Muci, ove godine prema Lukinu Evanđelju, Crkva ulazi u proslavu Kristova Vazmenoga Misterija. U Kristov Vazmeni Misterij uključeni su njegova muka, smrt i uskrsnuće a ne kako mi ponekad pretpostavljamo samo uskrsnuće. Krist dopušta da ga u Jeruzalemu dočekaju kao kralja, međutim samo on je znao da je njegov tron Križ na kojem će biti razapet ali bojno polje na kojem će pobijediti grijeh i smrt.

Naše župne zajednice na Cvjetnicu su blagoslovom grančica i procesijom obilježili proslavu Krista kao Kralja Mironosca, a u slušanju Muke posvijestili sebi visoku cijenu našega otkupljenja. Uz jelove (četnu) i maslinove grančice vjernici su dali i svoj prilog za Misije. Hvala svima na daru a i onima koji su donijeli četnu i maslinove grančice.

Fra Anto Šimunović

Veliki Četvrtak

Kada kažemo riječ Crkva, prva koja iza nje može slijediti jest sveta Misa. Upravo na Veliki Četvrtak Crkva se okuplja da slavi svetu Misu u spomen na Posljednju Večeru koja je zapravo bila i prva sveta Misa koja je svoj vrhunac i puninu imala u ispunjenju Isusove žrtvene smrti na drvetu križa. Svojim učenicima je Isus pokazao da su dužni služiti ovome svijetu i jedni drugima i posluživati im svete tajne. Zato im je i oprao noge pokazujući da se od onoga koji želi biti na čelu zajednice i očekuje najviši stupanj služenja. On je to zapečatio svojim životom. Gdje smo mi u tome. Sveti otac papa Franjo pokazao je to perući noge izbjeglicama, bez kalkulacija o tome koje su vjerske, rasne ili spolne strukture. Želi reći da u ovome svijetu postoje samo Bog i čovjek. Od nas se traži da budemo ljudi... Jesmo li za to spremni...

Fra Anto Šimunović

Veliki Petak

Najveća drama u povijesti dogodila se na križu u točno određeni dan naše ljudske povijesti, kada je dan uoči subote, po naredbi rimskoga cara Tiberija u čije je ime Palestinom upravljao Poncije Pilat, na sramotnu smrt na križu osuđen i razapet Isus iz Nazareta. Tek kada je izdahnuo na Križu i rimski vojnik, satnik potvrdio je ono što je on za sebe stalno i govorio „da je Sin Božji“. U njegovoj smrti nema revanšizma, nema osvete, nema izmotavanja. Sve se događa po već davno predviđenom scenariju – sve su to i proroci navijestili. Zadnje riječi Isusove su bile samo konstatacija – dovršeno je. On je svoje izvršio, sada ostaje na nama, ljudima, Crkvi. Od Isusove smrti na križu, križ prestaje biti znak sramote i poniženja i postaje znakom ponosa i pobjede. On je ponosni znak pripadnosti jednome putu. Ipak, mi kršćani trebamo znati da na križ trebamo razapinjati sebe i svoje slabosti a nikako druge...

Naša zajednica je sudjelujući u obredima Velikoga Petka uz duhovne darove koje je dobila uz čašćenje sv. Križa dala svoj dar za uzdržavanje svetišta i crkava u Svetoj Zemlji.

Fra Anto Šimunović

Piše: Viki

Šaranje jaja

U petak 18.3.2016. godine u župnom uredu organizirali smo šaranje jaja za potrebe patronaže Caritasu banjalučke biskupije i Doma za stare u Banja

Luci. Okupili smo se i mlađi i stariji da pokažemo svoju vještinu šaranja. Naravno, oni koji nisu vješti u šaranju su gledali i pripremali boje. Zanimljivo je bilo vidjeti žene kao Klaru, Miladinku, Ivku, Ljubicu, Lucu, Miru Efanovu a tek Antu Markovića kojom vještinom s voskom šaraju jaja. Inače, već godinama organiziramo šaranje jaja jer nam je želja sačuvati od zaborava ovakav način ukrašavanja pisanica, koji je u prošlosti bio karakterističan za naše krajeve, i pokazati i ostalima kako se to nekad radilo.

Unatoč velikoj ponudi umjetnih boja i naljepnica za pisanice, tradicionalne metode ukrašavanja još su nezamjenjive. Hvala svima koji su se odazvali ovoj akciji a posebno hvala Klari, Ivki, Miladinki, Anti, Miri, Ankici, Ljubici, Mandici, Luci, Borki, Miri Efanovoj, Lidiji, Marijani kao i onima koji nisu bili tu večer s nama ali su našarali ili kupili jaja i donijeli za potrebe Caritasu. Kao i uvijek žene župe su aktivne i spremne za razne akcije, sada nam slijedi priprema kolača i prodaja za Uskrs.

Žene i kolači

I za ovaj Uskrs žene župe su se potrudile pripremiti kolače za potrebe kruha sv. Ante tj. za potrebe siromašnih našega kraja. Žene Ivka, Borka, Mira, Branka Juričević, Ankica, Lidija i Marijana Verić, Janja i Viktorija Barišić, Mandica Mandušić, Klara Nikolić, Štefica Kovač, Mira Petričević, Mira Vidić – Kovač, Miladinka Marković, Jelica Đurić, Neda Narić, Dušica Stolić, Jela Sakan, Slavica Stipić, Luca Marković, Anđa Tomić, Ljubica Lovrenović, Ana Antunović, Ruža Oršulić a (Anka Jurić je potpomogla akciju s 5 Eura) su kao i uvijek odvojile vrijeme, ispekale i donijele kolače u župni ured te ih pakirali na Veliki četvrtak da bi bili spremni za prodaju. Kolači su prodani u rekordnom roku a na Veliku Subotu ostalo je par kutija koje su se brzo rasprodale. Novac koji je dobiven od prodaje kolača u iznosu od 650 KM što kao što smo i reki doniran je u KSA za potrebe siromašnih.

Hvala ženama koje su se odazvale pozivu i koje su uvijek spremne za sve akcije u župi. Hvala i onima koji su kupili i podržali ovu našu akciju.

Uskrsna takmičenja i igre

Običaj je širom katoličkog i kršćanskog svijeta da se o Uskrsu boje jaja. Zašto se za Uskrs boje jaja: Jaje je simbol života. U našoj župi kao i svakog Uskrsa, organizirano je tradicionalno takmičenje u izboru najljepše našaranog jajeta. Ove godine prijavio se manji broj kandidata ali je ipak žiri imao velikog posla jer je trebalo od desetak prekrasno našaranih jaja odabrati troje, odnosno četvoro koji su po njima najljepše našarani. Žiri je ocijenio je da je najljepše našarano jaje Mate Bujde, za njim nije puno zaostajalo ni jaje naše Josipe Marković, dok su treće i četvrto mjesto odnijele majka i kćerka Klara i Ivana Zeba. Pobjednicima su uručeni i prikladni darovi ispred župnog ureda. Dobru zabavu upotpunile su i neke tradicionalne uskrsne igre. Za najmlađe da se i one zabave pobrinuli su se Goran Antunović i Željko Jelusić koji su napravili stazu za najmlađe koji su se takmičili u nošenju jajeta u žlici. Atmosfera je bila odlična. Djeca su uživala u predstavi. Pobjedila je Nika, drugi je bio Stjepan, treća Monika i četvrti Gabrijel. Nagrade su bile 30, 20 i 10 Eura a sponzori su bili kao i prošlih godina Ekipa mladih iz Welsa..

Štovanje Čudotvornog sv. Križa u Vrboskoj (ili: „Maraški petak“ u Vrboskoj)

U župi Vrboska na otoku Hvaru i ove je godine na prvi petak u ožujku (martu) u župnoj crkvi Sv. Lovre svečano proslavljen zavjetni blagdan Čudotvornog sv. križa pod nazivom „ Maraški petak“. Pretprošle godine proslavljena je 400. obljetnica štovanja ovog križa koji je 11. travnja 1614. godine u Vrboskoj krvavim suzama proplakao zbog nesloge i netrpeljivosti dviju vjermičkih skupina. Suzu sv. Križa prepoznate su kao Božji poziv na pomirenje i pokoru zavađenih strana.

Ovogodišnje večernje koncelebrirano euharistijsko slavlje predvodio je mladi župnik Velog Grablja i Brusja te župni vikar župe Hvar don Ivan Jurin. Koncelebriralo je više svećenika, među kojima su bili župnik don Emil Pavišić i palotinac iz Vinkovaca o. Željko Lemačić rodom iz Staroga Grada. U misnom slavlju sudjelovali su i članovi pretprošle godine obnovljene Bratovštine Čudotvornog sv. križa iz Vrboske. Liturgijsko

pjevanje predvodio je domaći zbor pod ravnanjem gospođe Marice Fabrio i uz orguljsku pratnju Slavka Reljića.

Župnik Jurin u propovijedi je, između ostaloga, istaknuo kako se kršćanima često prigovara što govore da je Krist svojim križem svijet otkupio, spasio, i da je u svojoj Crkvi omogućio početak novog čovječanstva i boljeg svijeta, jer i nakon dvije tisuće kršćanske povijesti, svijet i stvarnost nisu se puno promijenili. Zbog raznih nevolja i zala narod je na svom životnom putu postao nestrpljiv i mrlja poput Izraelaca nakon izlaska iz egipatskog ropstva. Postavljaju se pitanja koja poput ljutica grizu naše kršćanstvo: „Gdje je Bog u ovoj suznoj dolini? Gdje je Bog u bolima, patnjama i nevoljama naših života? Odgovor na ova i slična pitanja mogu se naći samo pogledom na križ na kojemu je visio Bog koji je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. A život vječni je ovo: prepoznati Boga koji, izmučen od ljubavi, visi na križu i dati se njime oblikovati. To je pobjeda križa. Križ pobjeđuje kad se u čovjeku ostvari ono što je Krist htio i zbog čega je došao. „Zdravo križu, zdravo drvo o kom visi jedan Bog. Oko tebe kupimo se, kao oko stijega svog. Križu sveti molimo te, jer si plak'o radi nas, da te tvoje barem suze, budu nam na vječni spas,“ citirao je župnik Jurin riječi fra Ljudevita Matkovića iz Vrboske.

Nakon misnog slavlja tradicionalna procesija s Čudotvornim sv. križom prošla je oko župne crkve Sv. Lovre i župne kuće. Potom su brojni vjernici Vrboske i okolnih župa pristupili ljubljenju sv. Križa.

U razgovoru sa svećenicima o. Lemačić je ispričao kako je 1954. godine u petom razredu osmoljetke njegov profesor Šime Matković iz Poljica trgao križeve sa svojih učenika nazivajući ih pri tom pogrdnim imenima. Njemu je rekao da je „banda popovska.“

Vrboska, 5. ožujka 2016.

Stipo Marčinković

ŽUPA VRBANJCI

Veliki Tjedan u Vrbanjcima

Ovogodišnji Uskrs očekivali smo ponosni i radosni najprije zbog veličine i važnosti toga blagdana u našem kršćanskom životu. Kao i prošlih tako su i ove godine održani obredi Velikog tjedna i Vazmenog bdijenja. U obredima Velikog četvrtka sudjelovao je lijepi broj naših vjernika, a na Veliki petak i subotu nazočio ih je veći broj. U subotu u prijepodnevnim satima imali smo blagoslov jela u našoj crkvi. Kako u ove blagdane i komšije priskaču u pomoć lijep je primjer komšinice Have Varošić koja je pripremila posvećenja za Mariju Draguljić koja je bila bolesna. Na dan Uskrasa radosno smo slavili svetu misu u nazočnosti većeg broja vjernika. A nakon mise Jako Čolić s obitelji je sve prisutne počastio janjcem i pićem, a još mu je par župljana pripomogli s pićem. U ovim blagdanskim danima i pripremama za blagdane pritekli su mi u pomoć Mato, Seka, Terezija itd., neka ne zamjere oni koje nisam spomenuo. Njima hvala, a i svima ostalima koji su nastojali i pomagali da u ove velike dane sve proteče u redu. Osobito hvala Mati i Kići na radovima oko dvorane. Isto tako hvala Mariju i Tomi Mariću iz Šibova koji su od sebe darovali rad i materijal na podu vjeronaučne dvorane. I žao mi je da nisu vidjeli rezultat i probali janje.

Fra Marko Bandalo

Uskrs 2016.

Iako je sredina Velikog Tjedna pokazala da se zima još ne predaje, ipak je lijepo vrijeme (Sunce) pobijedilo. Prava simbolika Uskrsa, pobjeda života nad smrću. Sa samim početkom noći na Veliku subotu započeli smo liturgiju svjetla i Vazmeno bdijenje i s njime ušli u proslavu Uskrsa. Radosno smo, pjevajući uskrsne pjesme, slavili pobjedu Života, Dobra, Svjetla nad silama mraka i zla.

Nakon obreda velike subote radosno smo se razišli svojim domovima. Uskrsno jutro je osvanulo lijepo i sunčano.

Nakon obiteljskog doručka – posvećenja, večina naših župljana sudjelovala je na sv. Misama.

Na nedjeljnim Misama bio je nazočan lijep broj vjernika. Uz svečane sv. Mise bilo je i lijepih narodnih običaja – izbor najljepše našaranoga jajeta, dječje natjecanje u nošenju jajeta u žlici i nezaobilazno natjecanje u tucanju.

Fra Anto Šimunović

Dragi Kotorvarošani,

Poznato je da će ove godine, točnije 14. kolovoza trojica naših franjevac svećenika Kotorvarošana fra Marko Kovačić, fra Petar i fra Stipo Karajica, a pridružit će im se subrat-kolega fra Miro Relota iz Busovače i fra Franjo Martinović te proslaviti 50/25-obljetnicu svećeničkog ređenja u Kotor Varošu.

Svečanu misu u 11.00 sati - središnji događaj, uz ručak će zajedno s jubilarcima, okupljenim svećenicima i vjernicima predslaviti mons. dr. fra Marko Semren, banjolučki pomoćni biskup.

Program:

Obljetnice svećeničkog ređenja – Kotor Varoš, 14.08.2016.

50 - obljetnica fra Marko Kovačić

25 - obljetnica fra Petar Karajica, fra Stipo Karajica, fra Miro Relota i fra Franjo Martinović

11.00 sati – Sveta misa u župnoj crkvi Rođenja BDM – predslavi mons. dr. fra Marko Semren, banjolučki pomoćni biskup, zajedno s jubilarcima, okupljenim svećenicima i vjernicima

13.00 sati – Ručak

18.00 sati – Uočnica u župnoj crkvi Uznesenja BDM u Sokolinama

19.30 sati – Humanitarni koncert na Sokolinama – Miroslav Škoro (prilozi za Doprinos obnovi župne crkve i kuće u Sokolinama)

Sokoline - Kotor Varoš

VELIKA GOSPA, 15.08.2016.

ROKOVO, 16.08.2016.

Proslavljen dan klanateljica

Klanateljice Krvi Kristove Re-gije Zagreb zajedno s članovima zajednica Krvi Kristove, prijate-ljima i suradnicima proslavile su Dan Klanateljica 2. travnja 2016. u Banja Luci, mjestu svojih početaka, gdje su sestre 1879. otvorile svoj prvi samostan pod imenom Nazaret!

Središnje slavlje događalo se u banjolučkoj katedrali, koja je tom prigodom bila dupkom puna jer je sa 70 Klanateljica slavilo oko 800 hodočasnika iz Hrvatske i BiH, kojima su se pridružili i domaći vjernici.

Sestre su u procesiji ušle kroz Sveta vrata katedrale, u kojoj je euharistijsko slavlje predvodio pomoćni banjolučki biskup mons. Marko Semren u koncelebraciji s 12 svećenika i 2 đakona. Nekoliko svećenika bilo je na raspolaganju za isповijed.

Posebnost Dana Klanateljica velika je jer se događa u Godini milosrđa i 150. godišnjici smrti svete utemeljiteljice Marije De Mattias. Biskup Semren u svojoj homiliji između ostaloga je rekao: „Kad za nekoga kažemo da je imao svoj dan time želimo istaknuti da se taj dan pokazao u najboljem svjetlu. Kad za nekoga kažemo da je imao svoju godinu ističemo da se čitavu godinu pokazivao u najboljem svjetlu. A što reći za one koje su svoje dane posvetile Gospodinu? Što nam govori 137 godina sestara u banjolučkom kraju“, upitao je Biskup te nastavio: „Banja Luka je za sestre Klanateljice i zavičaj, a svatko od nas sa sobom nosi svoj zavičaj jer on duboko određuje čovjeka. Premda mi ljudi nismo toga često svjesni, zavičaj putuje s nama i sjećanje na njega ostaje snažno i neizbrisivo i onda kada život odvodi na druga mjesta, da pronade druge zavičaje... Klanateljice nasljeđuju Isusa Krista na način sv. Marije De Mattias, koja se trajno u životu i radu klanjala raspetom i uskrsnom Kristu i na taj način sudjelovala u njegovu djelu

otkupljenja... Ovaj Dan poziva Klanateljice da oslušnu što im Bog govori preko njihove prošlosti, što im govori u sadašnjosti i na što ih poziva u budućnosti. On ih potiče na povratak izvorima, na temeljnu duhovnu obnovu kako bi se pripremile za nove izazove u Crkvi i svijetu. Potiče i na zahvalnost Bogu i onima koji nas vode Njemu.”

Nakon popričesne molitve biskup Semren pročitao je pozdravno pismo mjesnog ordinarija Franje Komarice, koji je bio spriječen nanočiti tom velebnom slavlju:

„Zahvaljujem dobrome Bogu za svaku i svakoga od vas što se trudite u svome osobnom zvanju vjerdostojno služiti Kristovu otkupiteljskom djelu u Njegovoj Crkvi i u ime Njegove Crkve, slično kako je to u svoje vrijeme i u svome okruženju uzorno činila vaša utemeljiteljica Marija De Mattias, čiju 150. obljetnicu prelaska u vječnost sada obilježavate. Hvala vam i za vašu ljubav i molitvu prema preostalim, nakon tragičnog progona, članovima moje Biskupije”, ističe se u pismu biskupa Komarice.

Sestre su nakon mise imale

prigodan program prisjećajući se svoje povijesti tekstem i recitalom protkanim dubokim porukama i prekrasnim pjevanjem. Sve se odvijalo u želji da budućnost bude što prožetija Božjom ljubavlju i milosrđem jer primljena karizma otkupiteljske ljubavi potiče upravo na to! Program je završen krasnoslovom pjesme posvećene preminulim Klanateljicama, posebno onima čiji su grobovi izbrisani. U suglasju pjesme pristupale su oltaru tri sestre s upaljenim svijećama, simbolima žrtve svih pokojnih Klanateljica, ali i nade u beskrajni život sa Svjetlom!

Nakon mise nastavljeno je druženje u dvorištu katedrale, a potom su sestre s hodočasnici posjetile franjevački samostan na Petričevcu i trapistički samostan „Marija Zvijezda“ te sestarske samostane u Bos. Aleksandrovcu (koji je preuređen za Centar za odvikavanje od ovisnosti) i Novoj Topoli (poznat po Biljnoj ljekarni „Karmela“).

Svi su se u večernjim satima vratili svojim kućama sa željom da nastave obilježavati važne povijesne dane u vjerničkom zajedništvu na značajnim mjestima!

s. Tomislava Čavar Zagreb

Kotor Varoš kroz povijest

Pastoralno svećenstvo i duhovna zvanja

VICIĆ fra Augustin – Rođen u Fojnici 13. svibnja 1806., umro u Banjoj Luci 6 lipnja 1859. Bio je župnik prvi put od lipnja 1838. do svibnja 1840. i drugi put od lipnja 1854. do lipnja 1857.

KRILIĆ fra Ivan – Bio župni pomoćnik fra Augustina Vicića (1838.-1840)

VIDOŠEVIĆ fra Luka – Rođen u Vidošima kod Livna 4. listopada 1785. umro u Kotoru 26. lipnja 1845. Bio je župnik od travnja 1845. do lipnja 1845.

DUJIĆ fra Stjepan – rođen u Docu 18. listopada 1819. Umro u Banjoj Luci 19. studenog 1892. Brat je po majci biskupa fra Marijana Markovića. Bio je župnik od srpnja 1845. do svibnja 1848. te bio župni pomoćnik bratu Marijanu od 1870. do 1875.

FRANKOVIĆ fra Franjo – rođen u Fojnici 13. lipnja 1913. Umro u Rami 9. travnja 1856.. Bio je meštar novaka. Bio je župnik od svibnja 1848. do svibnja 1851.

GUTIĆ fra Anto – rođen u Travniku 29. rujna 1816, umro u Kotoru 20. listopada 1870. Spustio se sa Sokolina u Kotorišće i ovdje 1870. Počeo graditi župni stan. S tim u vezi načinio je popis domaćina prema kojemu je njegov nasljednik fra Marijan Marković kupio priloge za gradnju. Bio je župnik prvi put od lipnja 1857. do svibnja 1864., i drugi put od 1865. do studenog 1870. Pokopan je na sokolskom groblju

KOLAREVIĆ fra Ante - Rođen u Polju kod Travnika 25. listopada 1848. Umro u Gučoj Gori 4. listopada 1917. Bio župni pomoćnik fra Anti Gutiću (1865-1870) te župnik od svibnja 1884. do lipnja 1886.

TUZLANČIĆ fra Marijan – rodom iz Doca. Bio župni pomoćnik fra Anti Gutiću (1865-1870.)

BALTIĆ fra Jako – rođen u Bukovici

kod Guče Gore 30. ožujka 1813, umro u Ovčarevu 5. siječnja 1887. poznati ljetopisac „Godišnjaka“ u kojem ima podataka i o Kotor Varošu. Bio je župnik od 1864.-1865.

DUJIĆ fra Jako – rođen 17. studenog 1841. Bio župni pomoćnik fra Jaki Baltiću (1864.-1865)

MARKOVIĆ fra Marijan – bio je župnik od studenog 1870 do svibnja 1875. Sagradio je župni stan i gospodarske zgrade u Kotorišću.

MARKOVIĆ fra Stjepan – rođen u Slišenima kod Travnika 28. listopada 1918. umro u Gučoj Gori 21. studenog 1898. Bio je župnik od svibnja 1875. do svibnja 1877.

LOVRIĆ fra Nikola – rođen 6. kolovoza 1839. Umro u Gučoj Gori 27. lipnja 1882. Bio je župnik od svibnja 1877. do svibnja 1878.

PEHARA fra Franjo – rođen 14. prosinca 1848., umro u Jajcu 3.

ožujka 1882. Bio župni pomoćnik fra Nikoli Lovriću (1877-1878)

KRILIĆ fra Ivan – rođen u Fojnici 21. rujna 1814. Umro u Fojnici 11. ožujka 1902. Bio je župnik od svibnja 1878. do kolovoza 1882.

MANDIĆ fra Nikola - bio župni pomoćnik fra Ivanu Kriliću (1878.-1882.)

KOVAČ fra Lovro - rodom iz Priječa. Bio župni pomoćnik fra Ivanu Kriliću (1878.-1882).

JURIĆ fra Bonaventura - Rodom iz Drežnice. Bio župni pomoćnik fra Ivanu Kriliću (1878.-1882) i fra Filipu Ljubasu (1882.-1883).

LJUBAS fra Filip – rođen u Kamberovićima kod Zenice 27. studenog 1833., umro u Docu 12. siječnja 1895. Bio je župnik od kolovoza 1882. do svibnja 1883. godine.

Nastavit će se...

Razgovor s nadbiskupom vrhbosanskim, uzoritim Vinkom kardinalom Puljićem

Nema nam druge alternative nego zajedno živjeti

Uzoriti, čestitam Vam srebrni jubilej – 25. obljetnicu biskupstva, papa Ivan Pavao II., sada sveti posvetio Vas je za biskupa 6.1.1991. u Rimu. Nije to dugo, ali ni kratko vrijeme. U ovom nesigurnom, na neki način teškom vremenu za našu divnu i milu Bosnu i Hercegovinu, jeste li čvrsto „još na svojim nogama i pri svojoj pameti“*?

Kardinal: Hvala Vam na čestitki, zaista je to milost preživjeti sve ovo u prošlosti i doživjeti današnje vrijeme, još sposoban svojom pameću misliti i svojim nogama hoditi. Sve što mislim i znam ne izričem u javnosti, osim ono što je obaveza u borbi za čovjeka, njegovo dostojanstvo i njegova prava. Nije lako ustrajno govoriti onima koji ne žele čuti. Hvala Bogu još se nisam umorio, iako me koji put zamori. Treba iskreno reći da pameti nikada dovoljno. Zato su važni dobri ljudi s kojima mogu podijeliti to traženje kako učiniti najbolje korake i uputi riječ nade.

Postali ste biskup u vremenu promjena – srušen je berlinski zid, komunizam se rastače, rađa se demokracija nakon totalitarnog sustava. Jeste li očekivali lakša, bolja vremena za Crkvu i vjernike?

Kardinal: I te kako sam očekivao, ne lakša vremena nego vremena u kojim ćemo moći mnoge stvari ostvariti. Bili

su to moji „mladenački snovi“ za ovu Crkvu kojoj sam postao pastir. Nažalost, ti snovi su se brzo srušili, jer u ratu nema zakona, nego vladavina jačega.

Ubrzo se razbuktao rat. Znamo koji-ko ste se u to ratno vrijeme zauzimali za svakog čovjeka i osuđivali svako zlo. No, uz sve ratne poteškoće papa Ivan Pavao II. uvodi Vas u kardinalski zbor u studenom 1994. te Vas imenuje članom Kongregacije za evangelizaciju naroda i Vijeća za međureligijski dijalog. Predsjednikom Biskupske konferencije BiH postajete 1996., a već sljedeće godine sudjelujete u utemeljenju Međureligijskog vijeća BiH. Uz sve te obveze pisali ste knjige, susretali se s mnogim domaćim i stranim dužnosnicima. Otkud snaga za sve to?

Kardinal: Čovjek sa svojom snagom je krhko biće. Tu moju ljudsku krhkost Bog je krijepio po molitvi. Mnogi su me pratili molitvom, ali sam također svoju snagu crpio iz molitve. Pouzdanje u Boga je bio izvor nade i hrabrosti ići naprijed. Dao sam sebe u vršenju svih tih službi. Ne znači da sam sve najbolje učinio, ali se nisam štedio.

Poslijedaytonska BiH je kao novorođenče ostavljeno na ulici.

Zaustavi se rat. Presta ubijanje oružjem, ali nastaju drugi problemi. Nema povratka, nema posla, nema što nema, nema svega. Političari neodgovorni, narod izgubljen, iscrpljen ratom i odlasci iz zemlje se nastavljaju. Vi ističete: „Previše je spletarenja malim čovjekom, koji je sve izgubio pa sada dobro dođe za političke igre... Nema pravednog mira dok se svaki čovjek ne mogne vratiti na svoje ognjište i na tom ognjištu sigurno i prepoznatljivo živjeti u svojoj vjerničkoj i nacionalnoj prepoznatljivosti“** „Pred očima svijeta nestala je polovina Hrvata iz BiH“*** „Niko ne zna točnu brojku koliko je zadnjih godina Hrvata iselilo iz BiH, ali ta brojka je svakako zabrinjavajuća“**** Jako malo se vratilo na svoja ognjišta. Ima li uopće više nade za povratak?

Kardinal: Zaista je to bila i jest kruta stvarnost. Unatoč toga, nadu ne gubimo, jer „ljudi mogu kako hoće ali neće dokle hoće“. Sve dok ljudi ne prodaju nego nastoje sačuvati svoju urušenu imovinu, ima nade da će se korijenje sačuvati. Onog masovnog povratka neće biti, ali će biti onoga kada ljubav za svojom prošlošću potakne ljude da se vrate i obnove svoja zgoražila i prenesu potomstvu pamćenje što je njihovo i što njima ostaje. Neće stalno biti ovakav duh trke za što više imati i potrošiti, ali kada taj duh prestane „vladati“ počet će ljudi vrjednovati i druge stvarnosti koje ih ispunjavaju.

Razgovor s nadbiskupom vrhbosanskim, uzoritim Vinkom kardinalom Puljićem

Crkva se trudila oko povratka. O političarima ne bih sada. Može li se reći da i naši izbjegli i raseljeni snose dio odgovornosti za ne vraćanje u svoje prijeratne domove i zavičaje? Na primjer ima župa koje ni prije rata nisu imale nikakvo poduzeće, nikakvo zapošljavanje, a bilo je i do 2 000 vjernika. Je li to možda, nesigurnost?

Kardinal: U ovom vremenu nije u pitanju živjeti nego uživati. Dok su ljudi voljeli život tada su se borili za život, sada ljudi trče za uživanjem, pa im više ništa nije sveto, ni baština ni korištenje niti kolijevka koja ih je odnjihala. Sve su u stanju prodati da imaju i troše. Nadalje, i te zemlje gdje naši idu, otvoreno ih primaju jer im treba gotova školovana radna snaga, ne moraju ništa u njih ulagati, nego ih dobrim plaćama mame, dok ih ne namame, a onda kad izgube svoje onda se i gube u vremenu i prostoru. Ima onih koji materijalno uspiju, ali često ostaju puste duše.

Ističete „nema nam druge alternative nego zajedno živjeti“, a to je naglasio i papa Franjo boraveći u Sarajevu prošle godine da je „za opstanak svih naroda u BiH najvažnije promicanje ljudskih prava, tolerancije i ravnopravnosti“. Zajedništvo traži da jedni druge prihvatimo. Da i zaboravimo nedavni rat, u svijetu se događaju strašne stvari koje se odraze i

među nama. Hoćemo li uspjeti mlade generacije odgojiti za zajedništvo?

Kardinal: Ova digitalna generacija ne odgaja se za zajedništvo nego da robuje tehnicima. Koliko god je stav da nam nema druge nego zajedno, interes koji se nameće urušava tu tezu. Nije to problem samo kod nas. Kada smo mi na to upozoravali, tada su se čudili da to teško ide, sada kada je „kolo netolerancije“ zaigralo pred njihovim vratima, zaboravili su što smo im govorili. Unatoč svih tih silnica koje ruše međuljudske odnose, čovječanstvo ne može opstati, pa i ovo podneblje, ako ne budemo priznavali našu različitost, poštovali i upoznavali ju, te tražili put rada za opće dobro.

Pripremate i prvu nadbiskupijsku Sinodu. Geslo Sinode je „Sve obnoviti u Kristu“. Uz obnovu „Crkve iznutra da bude hrabri svjedok svoga poslanja na ovim prostorima“ u razgovoru s Josipom Vajdnerom u Katoličkom tjedniku broj 2 od 17. siječnja 2016. naglasili ste i obnovu obitelji „da bude istinski crkva u malom“. Sinoda je skupština izabranih svećenika i vjernika koji pomažu biskupu na dobit cijele biskupijske zajednice. Kako praktični vjernici mogu pridonijeti uspjehu Sinode?

Kardinal: Sada je Sinoda u fazi pripreve. Ciljevi i stavovi trebaju za-

hvatiti bazu. Zato se organiziraju susreti po dekanatima i na tim susretima se obrađuje po koja tema, ali se i dobiva sugestija s terena o čemu valja ozbiljno promisliti oko pastorala na terenu. Sigurno da je obitelj u središtu pažnje jer je ta osnovna stanica ugrožena liberalizmom i konzumizmom. Kod laika se osjeti iskreni interes i dobra volja. Nedostaje još poučenosti i izgradnja religijskog rječnika da znaju razmišljati i izricati govorom vjere.

Razgovaramo u korizmeno vrijeme koje bi trebalo biti vrijeme pokore – sjećanje na muku Kristovu i priprema za Uskrs. U ovom vremenu koje ističe neodgovornost, potrošnju i uživanje u prvi plan, jesu li vjernici spremni za pokoru?

Kardinal: Ne možemo govoriti o masama, nego o osobama, koje shvate i prihvate poziv korizme. Uočava se veliki odaziv brojnih vjernika, koji su pojačali kroz korizmu pobožnost i molitvu, osobna odricanja kako bi svladali svoje zle sklonosti, te istinski nastojanje pomoći ljudima djelima ljubavi. Posebno je to prisutno kod udruga mladih koji svesrdno na tome rade.

Kad god Vas vidim podsjetite me na moj rodni Kotor Varoš. Vjerojatno zbog rođenja u našoj lijepoj Banjoj Luci, a i zbog nadnevkva Vašeg rođenja Mala Gospa - to je patron kotorvaroške župe. Jeste li kada prošli dolinom Vrbanje i hoće li Vas put nanijeti i u Kotor Varoš?

Kardinal: Taj kraj je po prirodi prekrasan, ali je nažalost opustio. Premalo je onih koji su se vratili. Hvala Bogu, ima onih koji rado dolaze te organiziraju razna okupljanja uz razne svetkovine na starim ognjištima. Razumljivo da čovjek nosi drage uspomene dok sam kao mladi svećenik djelovao na tom prostoru. I nakon rata sam u nekoliko navrata slavio misu i navraćao u taj kraj. Volio bih ovim riječima mnoge ohrabriti da se ne daju otrgnuti od svoga kraja od svoga zavičaja.

* Kardinal od Vrhbosne
 ** Naša ognjišta, srpanj/kolovoz 1996.
 *** Večernji list, 24.prosinca.2012.
 **** www: bljesak info 26.2.2016.

Banjalučki trapisti (24)

Navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino Selo, kod Banjaluke, i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove godišnjice povod su da opet bude progovoreno o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banjaluke i njenog kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene

Agrarna reforma

Već u siječnju (januaru) 1946. prior samostana o. Fulgencije Oraić uhapšen je i saslušan. To je bio nagovještaj još tmurnijih vremena u koja je ulazila Marija Zvijezda. Obruč se počeo polako stezati.

Uz pedesetak redovnika, koji žive stiješnjeni u svom samostanu, tu su bila i djeca. Naime, na dnu kućne liste siročadi u 1946. godini od 11. siječnja (januara) 1946. stoji "Potvrđuje se od strane ovog Mjesnog N. odbora u Priječanima da su naprijed navedena siromašna djeca zaista u samostanu i da ih stvarno oni izdržavaju. S molbom da im se izađe u susret. S.F.S.N." Nabrojano je imenom i prezimenom 39 dječaka starijih od 13 godina.

Nove vlasti držale su sve pod kontrolom i za sve je trebalo tražiti dopuštenje. Tako na primjer, samostan dobiva od Mjesnog odbora dozvolu 22. ožujka (marta) 1946. godine "da mogu za svoju ličnu svrhu zaklati jedno krme pošto isti nemaju masti, a pošto je isto ugojeno".

Strah i nesigurnost među redovnike unose i česte policijske premetačine crkve i samostana.

Sudbina filijale u Aleksandrovcu

Kakva je bila sudbina trapističke filijale u Aleksandrovcu nakon rata. O tome saznajemo iz sljedećih dopisa.

Naime, Okružni narodni odbor, Građevinsko odjeljenje u Banjaluci upućuje dopis br. 6590/46 od 6. veljače 1946. godine u kojem traži od trapista "da sav primljeni novac za prodati razni građevinski materijal sa porušenih imanja trapista u Aleksandrovcu, Topoli itd. odmah preda u državnu blagaju Okružne uprave narodnih dobara". Trapisti odgovaraju: "Obje su naše filijale uništene u rujnu (septembru) 1944. Bile su prije rata za nas glavni izvor prihoda. Tokom rata smo ih

uzdržavali uz veće i trajne poteškoće... Sva ta postrojenja - jedina te vrsti u cijeloj Jugoslaviji - u rujnu (septembru) 1944. prestala su za nas postojati kao gospodarski objekat. Nismo ni pomislili na ozbiljan pokušaj spriječiti nastala haračenja, tim više što je cijela okolica postala 'operativno' područje 'Čerkeza'. Ali zato po oslobođenju pokušali smo odmah da se koliko-toliko očuva preostali građevinski materijal. Ostadoše skoro same cigle, jer drvenu građu ložila je vojska svu zimu... Stoga je Uprava samostana odmah tražila od lokalnih vlasti da se krađe spriječe, a kad je vidjela da su te molbe uzaludne, a haračenja su primila upravo stihijski karakter, zatražila je (početkom avgusta) od Upr. odjelj. ONO da istraži i obustavi dalje krađe. Upravno odjeljenje zaista je te korake preduzelo, ali bez ikakvih praktičnih posljedica. Naprotiv, poslije njegovog naređenja ('da krivci budu pronađeni, kažnjeni i da se o učinjenom obavijesti') stvar je pogoršana utoliko što se pohlepi i razularenosti masa pridodao još i element osvete. Uprava samostana strpljivo je čekala dva i pol mjeseca, te je najzad na molbu mjesnih odbora u Aleksandrovcu, a preko posrednika Antuna

Matijevića dozvolila odborima (a ne pojedincima) da spasu što se još spasti dade..."

Položaj

Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji stupio je na snagu 23. srpnja 1945. godine. Predviđao je oduzimanje i prelazak u državno vlasništvo posjeda vjerskih zajednice i svih vrsta zadužbina (svjetovnih i vjerskih).

P. Fulgencije Oraić piše 3. ožujka (marta) predstavku Agrarnoj komisiji Okružnog narodnog odbora u Banjaluci o stanju samostanskog posjeda:

"Posjed samostana trapista Marija Zvijezda kod Banjaluke ne spada u kategoriju niti nadarbina niti zadužbina nego je stečen i proširivan vlastitim trudom članova samostanske zajednice koja na tom području postoji i djeluje još iz turskog doba, tj. od godine 1869.

Naš samostan zauzima poseban položaj među drugim vjerskim ustanovama budući da po svojoj organizacionoj strukturi sačinjava radnu zadrugu, odnosno kolektiv, budući da se svi članovi naše redovničke zajednice bave poljodjelstvom ili ekonomijom.

Pored ratarstva uzgaja naš samostan također racionalno organizovano stočarstvo koje nam je omogućavalo proizvodnju na daleko čuvenog trapiskog sira i maslaca.

Usljed ratnih neprilika ta je proizvodnja privremeno obustavljena, ali samostan namjerava u najkraćem roku nanovo započeti sa proizvodnjom pomenutih artikala čim se za to stvore potrebni preduvjeti. Osim toga samostan vodi razne vrste obrta, te u svojim radionama daje velikom broju naučnika stručno znanje, a u zadnje vrijeme primili smo u svoje radione po želji Uprave invalidskog doma veći broj invalida kao naučnike.

Svojim dosadašnjim djelovanjem u poljoprivredi, ekonomiji, podizanjem važnih industrijskih postrojenja i osposobljavanjem velikog broja majstora stručnjaka u raznim strukama obrta naš je samostan stekao velikih zasluga za čitavu Bosansku Krajinu, te mu neosporno pripada velik značaj u ekonomskom tako i u kulturnom pogledu.

Naša samostanska zajednica koja sada broji 50 članova slavenske narodnosti obrađuje najvećim dijelom sama svoje zemljište uz vrlo mali udio najamne radne snage. Što upotrebljavamo najamnu radnu snagu, biva iz razloga što su mnogi članovi samostana (i svećenici i braća) uposleni u radionama kao majstori ili u Upravi samostana.

Kako je naše glavno zanimanje poljodjelstvo i stočarstvo, to ove grane privrede predstavljaju za naš samostan glavno ili bolje rečeno jedino vrelo prihoda za ishranu i održavanje čitavog samostana, računajući tu ne samo članove samostana nego i šegrte kojih ima oko 20 i ostale radnike koje samostan sve prehranjuje. S obzirom na ovo činjenično stanje slobodni smo zamoliti Agrarnu komisiju... da se u pogledu našega samostana u potpunosti uvaži čl. 13, a dosljedno tome i čl. 1 Zakona o Agr. ref. u BiH, uzevši u obzir veliki broj članova naše samostanske zajednice, te da nam se dodijeli površina zemljišta i šume koja bi bila dovoljna i potrebna za naš dalji opstanak i poštivovani uzorni rad na dobrobit naroda i državne zajednice."

Narodno prosvjetljenje

Za uspješnu provedbu Agrarnog zakona trebalo je stvoriti i odgovarajuću klimu među narodom. Nove vlasti su znale kako se to radi. "Narod" je onaj koji "odlučuje", a narodu samo treba "otvoriti oči" kako bi vidio o kakvim se "narodnim neprijateljima, izdajnicima, suradnicima okupatora, kulacima, izrabljivačima radnog naroda, trulim kapitalistima i sl." radi.

Rad na narodnom "prosvjetljenju" je uspio! O tome trapisti pišu u dopisu br. 44/46 od 5. lipnja (juna) 1946. godine upućenom Predsjedništvu Nar. Vlade BiH, Sarajevo, Vjerskoj komisiji.

Dana 17. 4. 1946. održana je "famosna agrarna rasprava" u kojoj su "neki pripadnici vojske i invalida nastojali ocrnjivati manastir i to s takovom nepojmivom neobjektivnošću, da su se neki domaći ljudi, koji nas odvajkada poznaju i s nama žive, neobično čudili". No to im očito nije bilo dovoljno, pa su se poslužili i sljedećem podvalom. U istom naime dopisu stoji: "Povrh toga podvaljuje nam se da smo odgovorni za neke navodne invalidima podmetnute eksplozivne kapsule, letke i sl. U vezi s tim načinjena je treća tek. mj. temeljita (već treća do sada) premetačina crkve i samostanskih nama preostalih prostorija."

U istom dopisu trapisti se žale na uvrede koje doživljavaju od strane invalida. Dobrota se, nažalost, brzo zaboravlja! Dopis je dostavljen u apostolskoj nuncijaturi u Beogradu.

Stanovnici susjednih sela samostana Marija Zvijezda uputili su 1. svibnja (maja) 1946. "molbu kao pretstavku" Ministarstvu poljoprivrede i stočarstva u Sarajevu "s time da se na našeg dugogodišnjeg susjeda manastira trapista ne primijeni u cjelosti Zakon o Agrarnoj reformi, već da i nadalje ostaju kao katolička vjerska ustanova sa njima potrebnim posjedom, kako bi se i nadalje mogli baviti poljoprivredom i uzdržavati i to iz sljedećih razloga:

(Ne)plodno tlo

Od kako su došli (pred 70 godina) čč. oo. trapisti u ove naše krajeve, osjetili smo i uživali s njima veliku blagodat u svakom pogledu; imali smo prilike upoznati se sa uzornim i naprednim načinom vođenja gospodarstva, što je, osobito u ono vrijeme, za naša gospodarski zaostala sela bilo od velike važnosti, tj. vrijednosti.

Skroz neplodno, bregovito tlo s desne strane Vrbasa, zahvaljujući trap. marljivom i naprednom radu pretvoreno je u krasan voćnjak, uzorno uzgajano šumu, a pod šumom lijepe bašte i pašnjaka, a u posljednje vrijeme i krasno uzgojen vinograd. Lijeva vrbaska obala, nekoć pusta šikara bez ike koristi postala je Misir u ovome kraju. Od te zemlje je velik dio već predat u ruke ovdašnjeg radnog naroda.

Od ovih zabačenih krajeva postao je jedan, nadaleko poznat industr. centar, jer su naši trapisti znali podići razne tvornice, koje su nam svima dobro došle, jer smo se i mi kroz to podigli na noge, budući su u svim tim poduzećima bili zaposleni naši sinovi, što može svaki od nas posvjedočiti...

Na dan agr. rasprave 17. travnja (aprila) 1946. kod njih pristupio je jedan manji broj naših domaćih ljudi iz okoline, jer svima nije bila poznata ta rasprava. Pored onih što su pristupili, pristupila je masa vojske i civila iz stranih mjesta, kojima nisu poznati trapisti niti njihova djela, tako da prosto domaći ljudi nisu mogli da progovore ništa, jer su ih ometali strani.

Stoga ponovno molimo naše nar. ministarstvo, da se u posjed naših čč. oo. trapista ne dira, jer sa oduzimanjem posjeda trapistima bili bi i mi svi mještani jako pogodeni i oštećeni".

Sljede potpisi mještana. Trebalo je u ono vrijeme imati puno hrabrosti potpisati se na ovakav dopis.

Nastavit će se...

Proljetni triptih

Zapis prvi

blijedo nebo
ukradeno sunce
sivilo
olovna boja tužaljku piše
jučer je umro dan
a bilo je
kao da je nepoznat Netko donio proljeće
i doći će
tren i
sunce s njim i
akvarel aranžiranog cvijeća i
nijema ljepota prirode i
bezazleni cvrkut ptica i
topla vedrina neba
da uskladi kaos
da utiša dušu
ispijenu
nemirima
punu
doći će
doći

Zapis treći

dvadeset prvi
dan na izmaku
trudno proljeće
koječim
sunce još uvijek stidljivo
kao djevojčica
traci mu
bolesni od zime

na rubu umornog dana
nebom se jate zvijezde
te svjetlucave nebeske oči noći
gluhonijeme

iz tmine što šuti
malešna svjetlila šapuću
tajnovite snove
znatiželjnim pogledima

proljetna noć
nijemi spokojni mozaik
arhitekta Boga

Zapis drugi

jutros je sunce najavilo
bezbolno umiranje ovogodišnje zime
traci su mu danas
kao rijeke svjetlosti i spokoja
a do jučer je i ono bilo
jadno, očajno i (kao) nijemo
zamisli
veliko i moćno sunce
jadno i nijemo?

otputovat će zima
na neki sjever
svima će nam tada biti lakše
zidati forme smislenijeg života
u zraku se osjeća perspektiva

njive čekaju orače
ptice sijače
neki ljudi više od plodova blagorodnih
čekaju na samo trenutak radosti
na neki susret dirljivi
riječ blagu
nježni dodir
iskreni zagrljaj

u ljudi
što im život kao brod plovi nad njihovom tugom
želja za tim trenucima izgara kao krijesnica
i drveće u mrtvoj šumi pati
kako čovjek neće?

IN MEMORIAM

**KATA TOPALOVIĆ
(1959.-2016.)**

Dana 12. 03. 2016. godine u 57. godini preminula je naša draga supruga, majka, baka, teta, strina Kata Topalović, r. 1.10. 1959. godine u Podbrđu. Od 1979. godine je u braku sa Ivicom Topalović iz Zabrd, imali su troje djece, Snježanu, Jakova i Ružicu kao i troje prekrasnih unučića.

Tijekom nemilih događaja kao i većina kotorvarošana otišli su sa djecom u Hrvatsku, ne gubeći nadu u povratak u rodni kraj, dok su roditelji od Ivica Jakov i Kata ostali cijelo vrijeme rata. Prvi dolazak u rodni kraj je bio za Božić 1996. i od tada svaki Božić, Uskrs, Rokovo, Svi svete provodili su u rodnom kraju.

Naša mama iako shrvana teškom bolešću svaki dolazak svojoj kući bi ublažila boli i rane koje nemilo urušavaju ljudski život. Neumorna naša mama Kata je bila sa nama kada nam je bilo najteže. Djeda Jakov i baka Ruža su umrli u kratkom roku 2000 godine u našoj rodnoj kući. Tata Ivica je bio na terenu a ja sam (Ružica) imala 12 godina s i sa našom mamom Katom cijelo školsko ferje provela kod naše kuće u Zabrd.

Tata bi svako slobodno vrijeme išao našoj kući i sve bi uređivao kako su to činili naš djed i baka dok su bili živi.

I zato draga naša mama mi ćemo i dalje raditi kao što si nas i naučila iako smo potreseni tvojom ranom smrću koja nam te je uzela.

Zahvaljujemo se svoj rodbini i prijateljima koji su bili u mogućnosti prisustvovati sahrani naše drage majke.

Hvala našim svećenicima fra Anti i fra Marku koji su je tako lijepo ispratili.

Počivala u miru Božjem,

*Zahvalni suprug Ivica, sa djecom,
unucima, braća i sva ostala rodbina*

IZ NAŠEG PERA

Razmišljanje o (ne)zahvalnosti

jesam li nesmotren
u svom promatranju
da mi dan
dođe, bude, nestane
da mi život tako prođe
a da se pošteno
začudio ničemu nisam:
ni letu ptice, ni šarenilu leptira, ni kapi rose ...

jesam li neodgovoran
u svom postupanju
tek klimavi ekser
plitko ukucan u dasku postojanja
nedovoljan ni za pomisao
da oblaci od jučer
s oblacima ovim današnjim
izuzev svojstva
nemaju ništa zajedničko:
ni formu, ni nijansu, ni položaj ...

jesam li naivan
u svom vjerovanju
željeti opet biti što jednom sam bio
kada sam sanjao jednom biti što sam postao
sudjelovati u toj igri (ne)poznatih pravila
jer kako prikladnije opisati stvarnost života
koji u svom tijeku
nalikuje na rijeku
u kojoj je nemoguće dvaput se okupati:
niti je to ista voda, niti smo više isti mi ...

jesam li lijen
u svom nastojanju
prepoznati zahvalnost
u poljupeu malenog djeteta
kojem je smisao jedino to i ništa drugo
svijeći upaljenoj pokojniku
koji je gore odmio
samo ono što je ovdje dao
ili doživljaju mrava
kojem se pridružio drugi mrav
da se zajedno trude i muče
da im obojici lakše bude
ne toliko zbog tereta težine
svega onoga što nose
koliko zbog napora samoće
s kojom se živeći zapravo umire

Mišo Sirovina

Imena i imendani

Justa. Istovrsna su još imena Justina, Justinijana, Just, Justinijan. Svima je podloga latinski pridjev *justus* (u ženskom rodu *justa*) prevedan: pošten, blag, pristojan. Ta je riječ korijen i imena Justicije, starorimske božice pravde (latinski *justitia*-pravda, pravедnost). Skupina ovih imena grana se u mnoge inačice: Justica, Justika, Juštica, Juca, Jucka, Inena, Inka, Nina, Ninica, Ninka, Tina, Tinka; jednako u muškom rodu Justo, Nino, Ninko, Tin, Tino, Tinko, Justin, Jušt, Jušto. Više je svetaca i svetica toga imena. U kalendaru je spomendan svete Juste 14. svibnja. Malo je o njoj sačuvanih podataka, tek toliko da je mučenica, rodom sa Sardinije i da se ondje štije. Druga sveta Justa ima spomendan 19. srpnja, zaštitnica je španjolskog grada Sevilje. Ondje je, prema predaji iz šestog. stoljeća, uhićena i mučena. Sveti Justin, filozof i mučenik, ima kalendarski spomendan 1. lipnja.

Rodio se u rimskoj aristokratskoj obitelji početkom drugog stoljeća u poganskome gradu Nablusu. Mučen u Palestinizajedno sa svojom sestrom Rufinom. Kao mladi muž, odlično školovan i željan znanja, uz filozofske sustave susreo se s Biblijom i s kršćanima te postupno prigrlio kršćanstvo.

To je vrijeme kada u Crkvu sve više stupaju obrazovani ljudi, filozofi, patriciji. Istodobno o kršćanstvu žive različite predrasude, mnogi ga filozofi napadaju ili pogrešno tumače. Justin je

bio putujući učitelj, spreman da se tomu suprotstavi. Poznavao je filozofska učenja i misaoni svijet svojega vremena, prihvaćao ga ili pobijao, tražeći samo istinu. Osnovao je posebnu školu u Rimu. Poznaajući dobro grčku filozofiju i znanost, on je na tom temelju tumačio kršćanske istine.

U tom je smislu Justin, u još mladoj Crkvi, prvi teolog koji znanstveno obrazlaže kršćanske istine. Svoje kršćansko uvjerenje sa skupinom drugih kršćana posvjedočio je mučeničkom smrću godine 165.

Ostala su i danas vrijedna njegova teološka djela kojima je središnja točka nauk o Logosu koji se u svoj punini objavio u Kristu. Patron je filozofa.

Kalist i Kalista dolaze nam iz grčke baštine: *kállistos*, znači najljepši, krasan.

U nas ova imena nisu česta. U kalendaru, međutim, nalazimo spomendan svetog Kalista 14. listopada i uz njega redovito ženska imena Krasna i Divna, prijevode izvornog imena.

Spomenuti sveti Kalist bio je papa (217. - 222.) i mučenik. Bio je sin roba i sam rob i postao papa. Poznat je po tome što je kao papa izdao odluku da se mogu sklapati kršćanski brakovi između slobodnjaka (građana) i robova, te plemićkih i neplemićkih osoba. Drugim riječima, staleške razlike nisu zapreke za valjanu kršćansku ženidbu, što je bilo protiv tadašnjega rimskoga državnog zakona. Nisu točno utvrđeni godina i način Kalistove smrti, a postoje povijesni dokumenti iz godine 354., da su ga častili kao mučenika. Kalendari donose spomendan svete Kaliste 2. rujna. Radi se zapravo o troje mučenika koji imaju zajednički spomendan. To su dva brata Evodije i Hermogen i njihova sestra Kalista, a mučeništvo su podnijeli zajedno godine 303./304. u Sirakuzi. I tu, uz Kalistu često stoji prijevod - Divna.

Kamilo. Duboki korijeni ovog imena kriju zanimljivo značenje.

Fenička riječ (*qadmél qamil*) sastavnica je od *qadm* (glasnik, vjesnik, teklić) i *El* (Bog). Dakle, Božji glasnik, Božji sluga ili, prema grčkom, *kadmilos* u značenju žrtveni sluga. U latinskom je ime dobilo oblik *Camillus*, *Camilla*. U starom Rimu tako su zvali mladiće ili djevojke koji su posluživali kod žrtava poganskim bogovima. U nas su uz Kamilo i Kamila (katkad *Kadmilo* i *Kadmila*) izvedenice Kamo, Milo, Milko, Milan, Miroslav; u ženskom rodu Kama, Kamica, Mila, Milica, Milka, Miroslava. U kalendaru je 14. srpnja sveti Kamilo de Lellis, talijanski svećenik i utemeljitelj Reda kamilija-naca koji poslužuju bolesnike. Na redovničkoj odjeći (na prsima) nose uočljivi crveni križ, koji je od njih preuzela međunarodna organizacija Crvenog križa. Kamilo je rođen godine 1550. Bio je sin časnika u službi cara Karla V. Sudjelovao je u ratu Venecije protiv Turaka (1569.-1574.), rusio sve svoje imanje i našao se kao obični radnik na gradilištu kapucinskog samostana u mjestu Manfredoniji na talijanskoj jadranskoj obali.

Obratio se i pristupio kapucinima, ali je ubrzo zbog teške bolesti noge otpušten. U rimskoj se „Jakobovoj bolnici“ izliječio i tu ostao kao bolničar. Pod vodstvom (svetoga) Filipa Nerija duhovno je dozrijevao i godine 1582. Osnovao zajednicu za njegu bolesnika, koja je prerasla u Kamilijanski red. Drugima je prepustio vodstvo reda, a sam se posvetio njezi bolesnika, nakon teške bolesti, u posljednjim godinama života umro je 14. srpnja 1614. Patron je bolničara, bolesnika i bolnica.

Nastavit će se...

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Anto Kovačić (Švabo)	100 EUR
2.	Slavko Kovačić	200 HRK
3.	Ivka (Luke) Kovačić	400 KM
4.	Mijo (Vida) Vidić	50 EUR
5.	Željko (Ilije) Praniković	200 HRK
6.	Ilija Lukić Cerčo	200 EUR
7.	Stipo Jurić (Stipura)	50 EUR
8.	Mato (Miše) Vujeva	50 EUR
9.	Mira Karajica (+Ivice)	100 EUR
10.	Perka Grgić	100 EUR
11.	Vesna Suman r.Kuzek	100 EUR
12.	Marko Grgić	50 EUR
13.	Luca Šišić	200 EUR
14.	Jakov Topalović	1000 HRK
15.	Tomo Mandić	50 KM
16.	Stipo Grgić (Antin)	200 HRK

17.	Zlatko Petrušić	60 KM
18.	Anda Đugum (r.Landeka)	5200 AUD
19.	Anto i Kaja Simunović	100 EUR
20.	Alojz Jukić	80 EUR
21.	Ivica i Marica Petrušić	50 EUR
22.	Manda Vidović (+Jake)	10 EUR
23.	Marko Topalović-Brzi	100 EUR
24.	Marko Topalović (Stipe)	100 KM
25.	Franjo i Jela Zeba	100 EUR
26.	Marko i Perka Grgić(NS)	50 EUR
27.	Miroslav Marković-Mića	100 EUR
28.	Kaja Bielobrč	50 KM
29.	Nikola Batljan Krlin	100 EUR
30.	Ivan Simunović – Cvičko	300 EUR
31.	Niko Barbarić	150 EUR

UKSA

1.	Marica i Dominko Vidović	45 EUR
2.	Manda Vidović (+Jake)	10 EUR
3.	Kata Petrušić	10 EUR
4.	Pile i Manda Grgić	20 KM
5.	Manda Zeba	10 KM
6.	Mira Karajica (+Ivice)	50 EUR
7.	Perka Grgić	10 EUR
8.	Mato Grgić	20 EUR

9.	N.N.	60 KM
10.	Luca Zeba	10 KM
11.	Ivka Simunović	20 KM
12.	Ankica i Jozo Kljajić	20 EUR
13.	Franjo i Jela Zeba	20 EUR
14.	Miroslav Vidović	20 KM
15.	Luca Kovačić	5 EUR

Za Glasnik

1.	Ilija Čolić	5 EUR
2.	Marko Petrušić	20 KM
3.	Ivka (Luke) Kovačić	100 KM
4.	Stipo Simunović	20 EUR
5.	s. Bonifacija Pranjić	50 KM

6.	Mira Karajica (+Ivice)	20 EUR
7.	Marko Grgić	10 EUR
8.	Manda Vidović	10 EUR
9.	Niko Šipura	10 EUR
10.	Ivo Ivić	10 EUR
11.	Franjo i Jela Zeba	30 EUR

Za crkvu Vrbanjci

1.	Ruža Čolić	20 EUR
----	------------	--------

2.	Marija Šimić	50 EUR
----	--------------	--------

Za crkvu Sokoline

1.	Franjo i Jela Zeba	50 EUR
----	--------------------	--------

Vi pitate, fra Juro odgovara

Artritis - nastavak

Kapsule tamjana. Umjesto tableta možete uzeti kapsule tamjana, a dnevna je doza triput po dvije kapsule po 400 mg. U težim slučajevima uzimate pet puta po dvije kapsule, uvijek 15 minuta prije jela. Djeca uzimaju na dan triput po pola do triput po jednu kapsulu, ovisno o dobi i jačini bolesti. Terapija se primjenjuje u dogovoru s liječnikom.

Injekcije. Umjesto tableta i kapsula tamjana može se dati, uz strogi nadzor liječnika, mješavina tamjana, mirte i zlata u obliku injekcija ili kapi koje možete nabaviti u ljekarnama.

Tamjanovo ulje (*Boswelliae-aetheroleum*). Tamjanovo ulje (5 do 10 kapi) korisno je prije spavanja staviti u tri do pet litara vrele vode. Kako se ono isparava, udišemo ga tijekom noći, a miris tamjana djeluje na cijelo tijelo.

Zmijski otrov. U Njemačkoj neki liječnici s velikim uspjehom liječe artritis, uloge i bronhitis injekcijama zmijškoga otrova. Otrovi je pripremljen u vrlo malom omjeru s drugim dodacima i onda se injekcijom daje bolesnicima. Redovito se daje 12 injekcija, a daju ih samo za to školovani liječnici. Uspjeh je iznad svakog očekivanja.

Dijetalna prehrana. Morate se dogovoriti s liječnikom što možete, a što ne smijete jesti. Alkohol, pušenje i kavu morate ukloniti iz života. Kod osteoartrisa pomaže hrana s dosta svježega voća i povrća, što manje mesa i mesnih preradevina. Morate izbjegavati životinjske masti, a upotrebljavati biljna ulja, u prvome redu od oraha i maslina.

Preporučujem namirnice koje sadržavaju mnogo vitamina A, B, C i E

jer oni ublažavaju upale te odgovarajuću količinu željeza, kalcija, cinka, bakra, selena, mangana i esencijalnih kiselina. Iz prehrane treba izbaciti krumpir, rajčicu, patlidžan i papriku.

Kod reumatoidnog artritisa treba jesti više masne ribe, svježega voća i povrća, osobito sirovoga i lisnatog, namirnice bogate bakrom, kalcijem, cinkom, kalijem, manganom, selenom, vitaminima B6, C, E i flavonima.

Preporučujem da se jedu češnjak, kupus, krastavac, artičoka, trešnja, limun, grejp, poriluk, ribiz, jabuka i grožđe. Korisno je svakodnevno jesti ananas. Jedite što manje namirnice koje proizvode kiselinu. Ovu dijetu provodite nekoliko mjeseci, a onda, ako je potrebno, prijedite pod nadzorom liječnika na sljedeću dijetu: jedite ribu, smeđu rižu, sirovo i kuhano voće i povrće. Nakon dijete potpuno izostavite krumpir, mlijeko i mliječne proizvode, žitarice i njihove proizvode, sol, zasićene masnoće, šećer i crveno meso. Uz dijetu svakako pijte prethodno navedene čajeve.

PROPADANJE HRKAVICE (osteoartritis, artroza)

PITANJE

Bole me koljena toliko jako da se ne mogu nesmetano kretati. Liječnik je utvrdio da je riječ o artrozi, kako u nalazima piše arthrosis. Kakva je to bolest i ima li za nju lijeka?

ODGOVOR

Artroza je stari naziv za degeneraciju zgloba označenu propadanjem hrskavice. Danas se upotrebljava naziv osteoartritis. Za razliku od artritisa (upale zgloba), artroza je neupalna bolest. Nastaje u odmakloj životnoj dobi, bez poznata uzroka, ili uz prirodnu ili stečenu deformaciju, ili nakon ozljede. To je proces u kojem dolazi do trošenja, propadanja sastavnih dijelova zgloba – u ovom slučaju koljena. Početne pogoršavajuće promjene uvijek se pojavljuju u hrskavici zgloba, posebno na mjestima povećanoga pritiska. Hrkavica postaje sve tanja, zglobni prostor se sužava, ligamenti koji drže zglob postaju labavi, zglob postaje nesta-

bilan, a mijenja se i kost, odnosno zglobne plohe. Sve to dovodi do izobličenja zgloba i kliničkih simptoma bola i poremećene funkcije. Kod artroze bol je najčešće prisutna i najjača na početku hodanja, pri ustajanju, pri silasku niz stube, nakon napora, a rjeđe je prisutna u mirovanju, osim u podmaklim fazama bolesti.

Osteoartritis najčešće nastaje na koljenima (2.515 hospitalizacija u Hrvatskoj 2008.) i kukovima (3.152 hospitalizacije u Hrvatskoj 2008.) zbog preopterećenja ili krivog opterećenja ili pak upala koljena i kukova. Katkad se pojavljuje i na kralješcima, zglobovima ruku, stopala i nožnih prstiju zbog preopterećenja i krivog opterećenja tih zglobova. Uzrok nastanka može biti i slabo zarasla kost nakon prijeloma, prirodna slabost tkiva, kriva prehrana, smetnje u izmjeni tvari u tijelu, opterećenje zbog X ili O nogu i prekomjerna težina. Zbog osteoartrisa u 2008. godini 144.698 bolesnika u Hrvatskoj posjetilo je svoga liječnika opće medicine.

Preporučujem sljedeće postupke.

Oblozi od gline. Kod osteoartrisa su djelotvorni oblozi od sive ili zelene gline. Napravite obloge od gline i stavite ih što toplije, koliko god možete podnijeti, a da se ne opeče koža. Obloge ostavite na oboljelom mjestu dokle god su topli, a skinite ih kada se ohlade. Ponavljajte to dulje vrijeme svaku večer, sve dok se bolovi ne smanje. Oprez: kod svih upala na bolna mjesta ne smiju se stavljati topli, nego samo hladni oblozi.

Puno kretanja. Osobe koje imaju osteoartritis moraju se svaki dan mnogo kretati. Ako se osteoartritis pojavio u zglobovima prsta, morate uporno vježbati prstima.

Ljekaruša

Oblozi od gavezovih listova (*Symphyti officinalis folia*). Uberite (od proljeća do zime) svježe gavezove listove, dobro ih zgnječite bocom i stavljajte kao obloge na mjesta oboljela od osteoartritisa. Najbolje je da to ponavljate sve dok postoji osteoarthritis, i to svaku večer prije spavanja.

Oblozi od gavezova korijena (*Symphyti officinalis radix*). U svako doba godine možete iz zemlje izvaditi svjež korijen gaveza onoliko koliko je potrebno da pokriju bolno mjesto, dobro ih operite, sitno nasjeckajte, zgnječite bocom i stavljajte kao obloge preko noći na bolna mjesta. Oblozi se stavljaju sve dok bolovi ne prestanu ili se barem osjetno ne smanje. Koriste se ili korijen ili lišće, a može se i kombinirati jednu večer korijen, a drugu večer listovi.

Mast od gaveza (*Symphytum officinale*). Rastopite 250 g nesoljene svinjske masti ili maslaca, maknite sa štednjaka prije nego što provri i dodajte pun pregršt sitno nasjeckanoga svježega gavezova korijena, pola sata stalno miješajte drvenom kuhačom, procijedite i stavite u teglu. Čuvajte u hladnjaku, a rok trajanja je oko šest mjeseci. Tom mašću mažite prije spavanja oboljele zglobove i zamotajte prozirnom folijom te omotajte toplim ručnikom. Ujutro isperite sapunom i mlakom vodom.

Pčelinje saće. Kod kroničnih artroznih bolova vrlo je djelotvoran oblog od pčelinjega saća. U posudi rastopite saće, stavite na lanenu krpu i što vruće položite kao oblog na bolno mjesto. Ostavite sve dok se vosak ne ohladi, a može ostati i preko noći. Terapija se može kombinirati najmjenično s gavezom, a primjenjuje se

sve dok se bolovi ne smanje ili ne prestanu.

Štavljeno ovčje runo. Osobe s artroznim bolovima trebale bi spavati na štavljenom ovčjem runu. Ako ih ne uspijete nabaviti, uzmite čistu ovčju vunu i sami napravite pokrivač (gunj, biljac) na kojemu ćete spavati. Bolovi će se postupno smanjiti. Treba spavati izravno na runu, odnosno deki. Pokriti se možete bilo kakvom dekom, iako je bolje da se i pokrijete ovčjim runom, odnosno dekom.

Čajna mješavina D. Izmiješajte 40 g gavezova korijena (*Symphyti officinalis radix*), 40 g koprivinih listova (*Urticae folia*), 40 g gomolja vražje kandže (*Harpagophyti procumbentis radix*), 40 g vrbine kore (*Salicis cortex*) i 40 g maslačkova korijena (*Taraxaci officinalis radix*). U šalicu vrelе vođe stavite vrhom punu malu žlicu mješavine, ostavite 15 minuta poklopljeno, procijedite, dodajte malo meda te popijte toplo i na gutljaje. Na dan se piju tri šalice, po jedna pola sata prije doručka, ručka i večere.

Alge. Mnoge su alge ljekovite, a jedna od njih liječi upalu zglobova, artrozu, astmu, ali i mnoge druge bolesti pa tako vrlo pozitivno djeluje kod unutrašnjih upala ženskih organa. Ta alga živi u slatkim vodama, hrvatsko ime nije mi poznato, a latinski je naziv *Chlorella phyrenoidosa*. Može se nabaviti u ljekarnama. Na dan se uzme oko tri grama kao dodatak jelu. Pokazala se djelotvornom kod osoba s bolovima u zglobovima, sa želudčanim i probavnim problemima, pojačava otpornost i jača tijelo. Znanstvenici su otkrili da njezini ljekoviti sastojci nevjerojatno pozitivno djeluju na izbacivanje svih otrova iz tijela.

Zelena novozelandska školjka (*Perna canaliculus*). U Novom Zelandu rastu zelene dagnje. Na Jadranu dagnje imaju ljušturu crne boje, a u Novom Zelandu zelene. Jeo sam ih u Australiji, ondje se mogu kupiti na svim velikim tržnicama. Dokazano je da ljekoviti sastojci u zelenoj novo-zelandskoj školjci pomažu kod obnove hrskavice u zglobovima.

Ulje Oruj-3. Napravio sam ga od više desetaka ulja ljekovitih biljaka. Bolna mjesta navečer lagano izmasirajte uljem, zamotajte prozirnom folijom, omotajte toplim ručnikom i ostavite preko noći. Ujutro skinite foliju, ne perite jer ulje i dalje djeluje, nego samo ručnikom obrišite znoj. Tek navečer prije spavanja operite ta mjesta vrlo toplom vodom. Tjedan dana masirajte svaku večer, a kasnije jedanput-dvaput tjedno. Uspjeh je, uz navedene upute, iznad svakog očekivanja.

Prehrana. Osobe oboljele od artroze u koljenima i kukovima moraju svakako smršavjeti. Svaki kilogram viška na tijelu je 10 kg opterećenja na zglobove, koljena, kralježnicu, kukove. Nema ozdravljenja bez skidanja viška kilograma. Također se moraju očistiti crijeva te im omogućiti normalan i nesmetan rad. Jedite puno svježega voća i povrća, s dosta kalcija i drugih minerala. Mladu koprivu ili špinat često pripravite i pojedite kao prilog jelu. Njih se ne smije kuhati u vodi nego samo iznad vode, na pari oko pet minuta. Preporučujem da se jedu češnjak, kupus, krastavac, artičoka, trešnja, limun, grejp, poriluk, ribiz, jabuka i grožđe. Korisno je svakodnevno jesti ananas. Pijte svaki dan oko pola litre kozjega mlijeka. Ne smije se piti previše kozjega mlijeka jer od njega mnogi dobiju žučni kamenac!

Nastavit će se...

Termalni izvori u Banjoj Luci

Zahvaljujući entuzijastima, banjalučki termalni izvori i banje, od kojih su neke proglašene i nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, spašene su od sigurnog propadanja i zaborava.

Sve je krenulo 2005. godine, kada je nekolicina građana shvatila da se naša životna sredina, te kulturno-historijska i prirodna bogatstva uništavaju i propadaju, te je osnovana/odruuga/udruženje Eko kultura, s jednim ciljem, da se pozabavi ovim problemom. Svojim radom i zalaganjem su uspjeli ponovno staviti u funkciju zapuštene i zaboravljene banje uz samu obalu Vrbasa, poznate kao plaža 'Vrućica' u Gornjem Šeheru, koji se danas se zove Srpske toplice. Na plaži Vrućici, koja je po regulacijskom planu proglašena botaničkim vrtom, nalazi se pet banja, od kojih su tri proglašene nacionalnim spomenicima: banja Direklija, Kraljičina banja i ostatci banje Šugavice. Inače, banje na plaži Vrućica zaštićeni su u sklopu graditeljske cjeline - Banje u mahali Iliđa u Gornjem Šeheru. Ovu graditeljsku cjelinu osim njih čine i ostatci Ebinog hauza, Maslin hauz, banja u sastavu kuće Bisere Šeranić, tri banje s termalnom vodom u kući Demirovića, Osmančevića banja, mjesto i ostatci banje Žbana.

20

Posjetiteljima je posebice zanimljiva banja Direklija, jer je smještena u stijeni i izgleda kao pećina. Ime je dobila po kamenom rimskom putokazu odnosno (direku) stubu koji je stajao na ulazu u samu pećinu u kojoj se nalazi kada, odnosno banja. Dragoslav Kantar iz udruge Eko kultura kaže da su sami otkrili jedan izvor i od njega napravili banju "Luku", odnosno Lučku banju. Prema Kantarovim riječima postoji mnoštvo dokaza koji govore u prilog tezi da su upravo ove banje kolijevka grada Banje Luke. Pokrenut je projekt, koji sadrži sve o budućem izgledu botaničkog vrta Vrućica. Što se tiče ljekovitosti ovih banja, za njih su znali još i stari Rimljani, a i neke studije koje su rađene sredinom prošlog stoljeća pokazale su da su ovo jedne od najljekovitijih banja na prostoru Balkanskog poluotoka. On naglašava da ljekoviti termalni izvori spadaju u najljekovitije vode na ovim prostorima. Banja "Direklija" je kaže ljekovita za srčane bolesnike, banja "Šugavica" nekada je korištena za liječenje stoke, u slučaju kožnih oboljenja, a danas je koriste ljudi za očna i kožna oboljenja. Prema

riječima Kantara temperature vode na izvorima kreće se od 28 do 33°C. Kada je ljeto ovdje prodefilira od 100 do 200 ljudi dnevno. Kada bi se uradila osnovna infrastruktura da ljudi mogu lakše prići banjama i da bude malo urednije mislimo da bi ovo bilo najatraktivnije mjesto u Banjoj Luci, ističe Kantar. Na pitanje ima li saznanja od kada datiraju ovi izvori i kada je ova oblast po prvi put naseljena, Kantar kaže da je po nekim neslužbenim informacijama ovo područje bilo naseljeno i prije 1400. godine, a studija koja se trenutno provodi zasigurno će otkriti preciznije vremensko razdoblje. Iako na dohvat ruke imaju prirodno lječilište svijest građana Banje Luke o banjama je vrlo niska. „Građani najčešće dolaze u ljetnom razdoblju ili u noćnim satima kada se uglavnom dešavaju problemi, kao što su paljenje vatre, lupanje, bacanje smeća, razbijanje boca i ostali vandalski činovi nad banjama i okolnim prostorom. Naravno policija je upoznata sa ovim problemima, ali se slabo vodi briga od strane nadležnih institucija, gotovo nikakva. Mi se iskreno nadamo da će ovi problemi proći i da će projekt 'Kolijevka Banjaluke' ugledati svjetlo dana", kaže na kraju razgovora Kantar.

nezavisne.com, www: klix.ba

Žepče

Župnik župe Sv. Luke Evanđeliste u Sarajevu, organizirao je da članovi Pastoralnog i Ekonomskog vijeća upoznaju župe Vrhbosanske nadbiskupije. Tako smo posjetili i župu Žepče, koje je udaljeno od Sarajeva nešto više od stotinu km. Ime ovoga grada potječe od latinske riječi što znači kupnju: xemptio-xecio-xepce – Žepče, što će reći da su Žepčani dobri trgovci.

Žepče je, važno gospodarstveno središte. Magazin FDI (Financial Times Group) izabrao je Teslić, Tešanj i Žepče među deset najpovoljnijih mjesta za ulaganje na području ovog dijela Europe u 2014./2015. Općinske službe stavile su se na raspolaganje investitorima, pa je uslijedio razvoj privatnog poduzetništva.

U općini Žepče djeluje više od 250 malih i srednjih poduzeća te preko 300 obrtničkih firmi. Uz drvenu, tu je uspješna i tekstilna djelatnost: izrada različite radne odjeće, tekstilne opreme za automobile i avione; metaloprerađa, kao i toplotna izolacija cjevovoda i drugih industrijskih postrojenja. Sve su firme privatne, a osnivanje nekih potpomognuto je stranim ulaganjima.

Kroz grad prolazi magistralni put Sarajevo – Zenica – Doboj – Brod – Slavonki Brod, kao i željeznička pruga Zenica – Doboj. Žepče je na trasi koridora V c, pa će i ta suvremena cesta kroz ili pokraj Žepča. Sjedište je općine Žepče u Zeničko - dobojskoj županiji. Grad se nalazi na udolini čija je nadmorska visina 219 m. Okružen je brdima pogodnim za planinarenje i lov bogatim grabom, bukvom, hrastom, jelom i smrčom. Na sjevernoj strani je plodno žepačko polje. Kroz Žepče protječe rijeka Bosna. Ovaj kraj je bogat i izvorima mineralne vode. Općina je, po popisu 1991. imala oko 23 000 stanovnika. Po tom popisu Muslimani (sada Bošnjaci) su činili oko 44 %, Hrvati 42 % stanovništva, a Srbi oko 10 %. Poslije Domovinskog rata područje općine je malo izmijenjeno, pa i nacionalna struktura.

U Žepču uz državnu osnovnu i srednju školu od 1999. djeluje i Katolički školski centar Don Bosco koji vode svećenici Hrvatske selzijanske provincije. U centru je gimnazija i srednja strukovna škola. Osim nastavnih, bogate su i vannastavne aktivnosti. Mnogi mladi su animatori kulture, zabave i sporta, a djeluje zbor, kazalište i znanstvene sekcije. Učenici ovog centra postižu zavidne rezultate na natjecanjima. Centar je dobro opremljen i

po svom radu može biti uzor svim školama.

Prvi vrtić je otvoren u svibnju 1997. Izgrađen je uz pomoć talijanskog Caritasa. Kulturna zbivanja se odvijaju u organizaciji Doma kulture i Opće knjižnice, a djeluje i radio postaja Žepče. Uz sportske klubove (nogometni, rukometni, košarkaški, teniski i kajakaški) djeluje i nekoliko kulturno-umjetničkih društava.

Naselje se spominje još u rimsko doba. Žepče je u 12. stoljeću trgovalo s Dubrovačkom Republikom. No, prvi pisani trag je povelja Stjepana Tomaša od 14.10.1458. godine te se 14. listopada obilježava kao dan grada i općine.

Ovo područje pripadalo je nekada župi Maglaj, koja je uništena 1697., pa je sjedište župe premješteno je u Osovu. Župa Žepče spominje se prvi put 1737. u izvješću biskupa fra Mate Delivića da ova župa pripada Kreševskom samostanu, ali sjedište župe bilo je u okolnim mjestima, a ne u sadašnjem Žepču sve do 1850. Od tada župa se naziva Osova sa sjedištem u Osovi. Sadašnja župa Žepče utemeljena je 1879. odvajanjem od Osove i posvećena je Našašću Sv. Križa.

Crkva u gotičkom stilu izgrađena je tek 1889. s 30 m visokim zvonikom. Ova crkva je 1961. proširena i od tada je posvećena Sv. Anti Padovanskom. Crkva je postala mala, pa je u travnju 2000 srušena i do studenog iste godine izgrađena nova crkva u klasičnom stilu veličine 35 x 18 m, s dva zvonika visine

35 m. Sama kratkotrajna gradnja crkve govori nam koliko je bogat ovaj kraj ili još više koliko župljani brinu za svoju crkvu. Župa ima oko 5 000 vjernika. Matične knjige vode se od 1750. i sve su sačuvane. Do 1766. pisane su i bosančicom, a kasnije latinskim jezikom. Na području župe je 16 grobalja. Gotovo na svim grobljima nalaze se kapelice. Zanimljivo je da groblje u Radovlju pripada i župi Osova, a u Gornjoj Golubini postoji „stara kužno groblje“. Na području Žepča je židovsko groblje staro preko 300 godina.

Na putu prema selu D. Ravne je spomenik sv. Anti Padovanskom star oko pet stotina godina. Kažu da je ovaj spomenik bio na nekom drugom mjestu, a ovdje je prenesen po zavjetu jednog muslimana, koji se molio sv. Anti za ozdravljenje sina i obećao dati zemljište za njegov spomenik. Nedaleko od župne crkve u Žepču su pravoslavna crkva i džamija. Pravoslavna crkva izgrađena je 1894. i posvećena Rođenju Presvete Bogorodice.

Prvu džamiju sagradio je Ferhatpaša 1568. Džamija je prepravljena, a srušena je 1977 i pravljena nova. Zanimljiva su dva sarkofaga uz džamiju u kojima su sahranjene nepoznate osobe, a na jednom se vidi natpis iz 1643., pa se pretpostavlja da je to najstariji sačuvani natpis na nišanu u BiH (nišan - nadgrobni spomenik kod muslimana).

U Ponijevu nedaleko Žepča izlazio je satirično-polemični list 1865. Uređivao ga fra Franjo Momčinović.

Odvajanjem od Žepča utemeljena je nova župa Uzvišenja Sv. Križa u Bistrici 1996. s nešto više od tisuću vjernika, udaljena samo tri km od Žepča na cesti prema Zavidovićima.

Žepače i mnogi dijelovi općine, kao i veliko područje Bosni i Hercegovini, pretrpjelo je goleme štete od poplava i odrona 2014.

Zanimljivo je napomenuti da u Žepču načelnikuje gosp. Mato Zovko (1959.). Ovu dužnost je obavljao uspješno od 1995. do 2000. Potom je bio u Domu naroda FBiH i Zeničko dobojske županije, pa zastupnik u Zastupničkom domu Federacije BiH. U studenom 2002. izabran je za načelnika kao i na izborima 2004., 2008. i 2012. Načelnik financijski pomaže obitelji sa sedmero i više djece.

Pinca

Brz i jednostavan recept za najpoznatiji uskršnji kolač

Pinca ili slatki kruh nezaobilazan je dio uskršnjeg stola, a kako se nekada za pripremu ove slastice trebao odvojiti gotovo čitav dan, u današnje vrijeme kupovne pince brža je i jednostavnija opcija. No, želite li doživjeti miris djetinjstva i stvoriti pravi blagdanski ugođaj u svom domu ovaj jednostavan recept isplati se isprobati

Sastojci za pincu:

- 1 kg brašna
- 3 jaja + 2 žumanjka
- 25 dkg šećera
- 2 vanilin šećera
- 3 naribane kore naranče i 1 kora limuna (neprskanih)
- 1 svježi kvasac
- 25 dkg masnoće (10 dkg masti +15 dkg maslaca)
- 5 dcl mlijeka
- prstohvat soli

Priprema pince:

1. U posudi zagrijte 1 dcl mlijeka (ne smije biti prevruće) dodajte 1 čajnu žlicu šećera i 1 čajnu žlicu brašna, promiješajte i dodajte svježi kvasac. Ostavite da se sve diže, pokriveno kuhinjskom krpom. Brašno prosijati u zdjelu i ostaviti na toplom kako bi se ugrijalo.

2. Umutite 3 cijela jaja i 2 žumanjaka dok ne dobijete pjenastu smjesu, potom u nju dodajte šećer, vanilin šećer te ponovno izmiksajte dok smjesa ne postane homogena, a kristali šećera rastopljeni. Na kraju umiješajte naribanu koricu naranče i limuna te izmiješajte.

3. Na laganoj vatri rastopite maslac i mast (pazite da bude vrelo, ali da ne prokuha).

4. Prvu smjesu jaja i šećera dodajte u brašno i lagano izmiješajte, potom u nekoliko navrata ulijte masnoću uz neprekidno miješanje. Dodajte prstohvat soli i uzdignuti kvasac, ponovno sve izmiješajte i počnite dolijevati mlijeko uz prestano miješanje.

5. Smjesu ostavite na toplom prekrivenu stolnjakom dok se ne udvostruči nakon čega ju je potrebno ponovno umijesiti i podijeliti na četiri jednake loptice. Pince prebacite na protvanj prekriven masnim papirom i ostavite da se dignu.

6. Pećnicu zagrijte na 150 stupnjeva, a oblikovane pince, nakon što se uzdignu oštrim škarama razrežite od sredine prema tri kuta čineći rezove dugačke oko 5 centimetara dužine. Pecite 30 minuta.

7. U međuvremenu napravite sirup od ½ dcl vode i 1 velike žlice šećera, dobro izmiješajte i nakon 30 minuta pečenja izvadite pince iz pećnice i premažite ih sirupom te pospite šećerom. Vratite pince u pećnicu na još 10 minuta, izvadite i dobro ohladite prije rezanja.

<http://zadovoljna.dnevnik.hr>

Najsočniji kolač s višnjama

Sastojci:

- 2 jaja
- 1 čaša od jogurta šećera
- 1 vanilin šećer
- 1 čaša jogurta
- pola čaše od jogurta ulja
- 2 čaše brašna
- 1 kesica praška za pecivo
- 250 gr višanja

Priprema:

Umutiti dobro 2 jaja pa onda polako dodavati 1 čašu od jogurta šećera i 1 vanilin šećer.

Potom dodati 1 čašu jogurta, pola čaše od jogurta ulja na kraju dodati 2 čaše brašna koji se prosije sa 1 praškom za pecivo. Istresti ovu smjesu u podmazanu tepsiju koju smo posuli brašnom i staviti u rernu koja je zagrijana na 180

stepeni. Peći kolač 5 minuta, a potom ga izvaditi i na brzaka i na njega rasporediti 250 gr iscijepanih višanja. Vratiti odmah u rernu i peći kolač do kraja. Gotov kolač posuti šećerom u prahu.

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Pita profesorica povijesti Pericu:

-Perice, reci ti meni gdje je potpisana Deklaracija Neovisnosti?

-Na dnu papira.

Pita učiteljica Pericu: Zašto si Perice opet zakasnio u školu?

Perica: Sanjao sam da sam bio na put oko svijeta pa sam se kasnije probudio.

Učiteljica: A zašto si ti Ivice zakasnio?

Ivica: Bio sam da sačekam Pericu na aerodromu.

Nazvala Fata vatrogasce, pa kad se dežurni javio, ona će:

- Dobar dan ... vid'te, ja sam posad'la cvijeće ...

Vatrogasac je prekine:

- Gospodo, dob'li ste vatrogasce ...

Fata nastavi:

- Jašta, znam da sam dob'la vatrogasce ... vid'te, ja posad'la to neko fino cvijeće što m' je Habiba donijela lukov'ce iz inostranstva ...

Vatrogasac ljutito prekine:

- Pa rek'o sam vam da ste dob'li vatrogasce, a ne cvjećaru!

Fata mirno završi:

- Ama znam, jarane, al' vid' vamo - komšiji gori kuća, pa kad budete gas'li, paz'te mi na cvijeće!

Upisao se Perica da trenira plivanje, i kaže treneru posle nekoliko minuta:

Idem ja kući.

A zašto ?

Pa, nisam više žedan!

Mujo kod doktora: - Doktore, imali ste pravo kada ste rekli da ću praktički odmah prohodati. - To je odlična vijest, kada ste prvi put stali na noge? - Kada sam dobio vaš račun doktore. Morao sam prodati auto da ga platim.

- Tata - zapitkuje Ivica oca - Zašto kirurzi nose maske preko lica?

- Pa da ih kasnije pacijenti ne bi prepoznali.

Izlazi doktor iz šok sobe, stavi Muji ruku na rame i kaže:

- Mujo, Fata ne izgleda dobro...

- Ma znam doktore, ali dobro kuva i dobra je s djecom.

Ide Mujo kroz šumu i vodi medvjeda.

Nailazi Haso:

-Kud' ćeš, ba, s tim volom?

-Nije ovo vo nego meded.

-Tebe ništa nisam pitao.

U vrijeme komunizma spazi prometni milicajac fra Milu na bicikleti i vjerujući da ovaj ide govoriti misu u obližnju crkvu odluči ga zaustaviti, tako da bi ovaj zakasnio na svetu službu. Zadržao ga preko pola sata, provjeravajući svaku sitnicu.

Na kraju mu reče: "Velečasni, evo gledam svaki dan ne bi li vas ufatio u prekršaju, ali svaka vam čast - još nisam vidio da ste prekršili prometni propis."

Na to, fra Mile odgovori: "E sinko, Bog je uvijek sa mnom!"

Milicajac odmah ali vrlo strogo: "Sto dinara kazne, jer ste dva na bicikli!"

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

 Nema raja bez rodnoga kraja!